

התנאים לאישור תובענות ייצוגיות

משרדנו מטפל, בין היתר, בנושא תובענות ייצוגיות, תחום התופס כותרות רבות בשנים האחרונות וגרם לבתי המשפט לבחון בצמצום את כוחם של תובעים ייצוגיים לפנות לערכאות. בית המשפט דחה לאחרונה בפרשת אדרי¹ בקשה לאישור תובענה ייצוגית נגד חברה משכנת, אשר נהגה לגבות סכומים גבוהים בגין דמי העברת הזכויות במרשם הפנימי של החברה בניגוד לצו הפיקוח על מצרכים ושירותים (קביעת מחיר מרבי לשירותי נותן שירות בהעדר רישום זכויות בפנקסי המקרקעין), התש"ס-1999 ("צו הפיקוח"). בית המשפט קבע כי גודל הקבוצה, כ- 170 רוכשים, וסכום התביעה, העומד על 5,000 ₪ לתובע, אינו מצדיק הכרה בתובענה כתובענה ייצוגית הואיל ואין מדובר בנזק לכל ניזוק בנפרד שהוא "כה מזער", עד כדי חוסר כדאיות אישית בהגשת תביעה, ואילו שיעור הנזק לקבוצה כולה הוא גדול".

חוק התובענות הייצוגיות קובע, כי תובענה ייצוגית טעונה אישור בית המשפט. בהליך מקדמי זה בוחן בית המשפט האם מתקיימים התנאים המהותיים לשם אישורה, בהתאם להוראות החוק, לרבות האם התובענה מעוררת שאלות מהותיות של עובדה או משפט המשותפות לכלל חברי הקבוצה והאם ישנה אפשרות סבירה שהן יוכרעו בתובענה לטובת הקבוצה. כמו כן, בית המשפט בוחן האם תובענה ייצוגית היא הדרך היעילה וההוגנת להכרעה במחלוקת בנסיבות העניין ומתחשב בדרישות נוספות הנוגעות לייצוג הקבוצה בדרך הולמת ובתום לב.

מעבר לטיעון שהעדרו (לגישת בית המשפט בפרשת אדרי) גרם לבית המשפט לדחות את הבקשה לאישור התובענה כיייצוגית, קיימים טעמים נוספים המצדיקים הכרה בתובענות כיייצוגיות, כגון הגנה על אינטרס הציבור לאכיפת החוק וטעמי יעילות הדיון. בדרך של תובענה ייצוגית נאפשר איחוד כוחות של נתבעים אשר לרוב נמצאים בעמדה חלשה יותר אל מול חברות הענק ותתאפשר הכרעת מחלוקות של תובעים רבים בעלות תשתית עובדתית ומשפטית זהה, תחת קורת גג אחת והדבר ימנע עומס מיותר על מערכת בתי המשפט.

בפרשת אדרי לעיל, הוכח שהחברה המשכנת פעלה שלא כדין בכך שחייבה את הרוכשים מעבר לאמור בצו הפיקוח בגין העברת הזכויות במרשם הפנימי של החברה. לכן, על פניו, ניתן לומר כי סיכויי התביעה של יחידים קבוצת הרוכשים הינם גבוהים. עם זאת, חרף הנסיבות העובדתיות והמשפטיות הזרות והמשותפות בין חברי הקבוצה, קבע בית המשפט כי תביעות צרכניות מסוג זה, כשמדובר בסכומים של כ- 5,000 ₪ לכל אחד מחברי הקבוצה, ראויות להיות מוגשות ולהתברר בפני בית המשפט לתביעות קטנות - גישה התואמת מגמה של פירוש בצמצום של התנאים הדרושים לצורך הכרה בתובענה כיייצוגית, אולם לאו דווקא נראית יעילה שכן, לאור כך, נראה כי בעתיד הקרוב כ-170 נפגעים, ישימו פעמייהם אל פתחו של בית המשפט לתביעות קטנות, כ-170 פעמים ויגישו כ-170 כתבי תביעה. בעטיין של נסיבות אלו, לא ניתן אלא להרהר בדבר השאלה האם תם עידן העומס על מערכת המשפט בישראל?

*מאת: יאיר עלני

¹ בשא (ת"א) 11107/03 אדרי יצחק נ' פרידמן כחשורי חברה להנדסה ולבניה בע"מ [פורסם בבנו]

* הכותב עובד במשרד אפיק תורג'מן ומתמחה במשפט אזרחי ומשפט מנהלי. אין בסקירה כללית זו משום ייעוץ משפטי כלשהו ומומלץ להיוועץ בעורך דין המתמחה בתחום זה בטרם קבלת כל החלטה בנושאים המתוארים בסקירה זו.
* ניתן להפנות שאלות בתחום באמצעות פניה לטל' 03-5635061. השרות ניתן ללא תשלום ללקוחות יפעת מכרזים בלבד.

גליון מס' 3983
2/2/2009

מה בגליון?

מידע בלעדי

מכרזים

תוצאות מכרזים

הזדמנויות עסקיות מהעולם

עורכת: אילת אלוני-כהן 03-5635069

מחלקת שירות לקוחות: סימה אסביה 03-5635073

מחלקת מכירות: 03-5635000

מען: דרך פתח תקוה 98-96 תל אביב 67138

פקס: 03-5635075

מובהר בזאת כי המערכת אינה אחראית, במישרין או בעקיפין, לתוכן הפרסום ו/או לאמיתות מצגיו, לרבות כל מצג שיש בו להעיד על תכונות המפרסם או המוצר או השרות המוצע, והאחריות הבלעדית אפוא לתוכן הפרסום ולכל עניין המשתמע ממנו היא על המפרסמים בלבד.